

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput LXVI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

terum nauigationibus, etiam *Aeneæ*, quæ à *Virgilio* descripta. Num propterea relegenda sunt littora, magnetisq; inuentum diuinum, nauesq; repudiandæ, dicendumque, iis nihil opus esse, vtpote quibus mundus multis annorum cēturijs caruerit? Non dubito, quin *Gallia* consistere possit sine *Iesuitis*: Caruit rebus magis necessariis, sed suo damno: Caruit quingentis annis cognitione Dei, sicut *Turcia* caret *Christo*, *Anglia* & regiones hæreticæ fide *Catholica*. Fides non pendet à *Iesuitis*, quippe illis antiquior, & mater & Domina eorum; pro fide tamen conseruanda & amplificanda *Iesuite* nullos labores recusant. *Deus*, inquires, *alios in illorum locum sufficiet*. Potest id quidem, quia omnipotens; sed forte non substituet, vt puniat ingratos, qui tanta leuitate repudiarunt, quos ipse vt idoneos Ecclesiæ suæ defensores miserat. Nihil sine causa facit, neque quidquam etiam mutatur absq; causa. Iudicauit necessarium, vt Ecclesiæ suæ *Iesuitas* mitteret in hoc mundi occasu. Qui hoc consilium & auxilium contemnent, contemnentur vicissim à Deo, qui in interitu quoque illorum ridebit, & *Iesuitas* aliò transferet, vt ingrati poenas luant, privati & fructu & vmbra arboris illius, quæ vberes fructus in aliud trāslata solum proferet. *Iesuite* quidem facile carebunt *Gallia*, nam totum mundū patriam habent, & honorificentius alibi accipientur, quàm in *Gallia*, maximè si à Ministris regatur, cælumq; promerebuntur in desinenti diuini cultus amplificatione. Vt pacem cum hæreticis ineant, fieri nequit; nisi mentem sanam exuant, propter rationes, quas suprà exposui,

CAPVT LXVI.

Refelluntur calumniæ, quibus Arnaldus Societatis nomen impetit.

Postquam

Ostquam caninis tuis dentibus totum Societatis corpus lacerasti, orationem conuertis ad eius nomen, & Iesuitas tanquam arrogantes & superbos calumniaris, quòd se Iesu socios faciant. Hannibal Codretus, inquis, libello quodam impresso Lugduni aperte scribit, Societatem Iesuiticam suum inde nomen habere, quoniam à Deo asciti sunt contubernales, datiq; filio eius Iesu Christo, qui ipsos indiuiduo suo sibi assūperit comitatu: Quot verba, tot mendacia & calumnie. Nullus extat liber Hannibalís Codreti, exceptis breuib; Rudimentis, quę debebas edidicisse, ne tot solœcismos cōmitteres. Vir est ea doctrina, virtute & prudentia præditus, vt huiusmodi nēnias publicasse iure censi nō possit.

Mendacia Arnaldi,

Alio tuę Actionis loco: Retinuerunt, inquis, nomen suum, seq; uocari passi sunt Iesuitas, expresse alioquin inhibitum, tanquam quod propriè reseruandum Saluatori orbis, nullis vnquam vlla inuentis memoria, qui id sibi aut speciatim applicarent, aut cum pluribus in commune. Semper manes Arnaldus. Nomen Iesuite non est nomen Saluatoris, sed Iesus, & anno M. CCC. Lxvij. fuit institutus Ordo Iesuatorum: non igitur verum est, neminem vnquam Christianorum vsurpasse sibi illud nomen: nā vnus aut alterius tantū literule discrimine distant vocabula Iesuite & Iesuati. Sed videamus originem huius super nomine contentionis, postea eam discutiemus. Originem ducit ab hæreticis fratribus tuis: est enim hæc vetus hæreticorum cantilena: Kemnitius, Boquinus, & alij buccinatores multò ante te, hanc tubam inflarunt, & in Iesuitas irruerunt, arrepta occasione ex Societatis appellatione, quos imprudentia quadam secuti sunt nonnulli Catholici, quorum causam si tu iam tueri vis, respondebo, Summum Pontificem fuisse, qui nomen hoc Societati imposuerit, & Oecumenicum Concilium, quod impositum approbârit, quod satis esse deberet ad imponendum ori tuo silentium, nisi a-

Ordo Iesuato-
rum.

In Cratyl.

Quis Societati
nomen imposu-
erit.

Finis Societatis

deò ad calumnias & mendacia hiaret: impositum enim ab huiusmodi auctoribus, sub eorundem tutela manet, taliq; patrocínio nititur, vt res, cui nomen inditur, maius & certius desiderare nequeat. *Nomen*, inquit Plato, *datur à sapientibus, & ab iis, qui auctoritate pollent.* In Ecclesia Catholica nemo scientia & auctoritate magis eminet, quàm caput Ecclesie Pontifex, qui à Deo, cuius ipse Vicarius, nullius medijs interiectu regitur & instruitur: Neque nobilior vllus est cõuentus, quàm Patrum & Doctorum Synodus. Hoc igitur Ecclesie caput nomen Societati indidit, idemq; Synodus vniuersalis suffragio suo approbauit. Nec dubito, appellationem hanc diuinitus fuisse inspiratam, cum rei naturam appositè admodum explicet. Nam nomen hoc, salutis nomen est, cui procurandæ & promouendæ, Societas à primo suo ortu penitus sese consecrauit, cui finis & scopus, ad quem collimat, non tantum propriæ perfectioni & salutì cū diuina gratia vacare; sed cum eadem impensè in salutem & perfectionem proximorum incumbere. Nomen hoc omnibus commune est, & pro omnibus: Societas hæc tota aliena commoda spectat, omnium commodis studet, nemine excepto, & in omnibus locis. Quamobrem rectè nominatur Societas *salutis & communitatis.*

Hæc responsio Catholicis satis esse debet. Nam qui vltèriùs progredi, & curiosè causas inuestigare conatur, is & Christianæ modestiæ limites transilit, iudiciūque Summi Pontificis & vniuersalis Ecclesie irreuerenter & impudenter discutit. Quando Rex Ducis, Comitù, Marchionis, aut alterius dignitatis titulum & cognomentum alicui, arbitrato suo, impertit, haud æquum facit subditus, si factum sui Regis in quæstionem & examen vocet: Principi id faciendi ius & auctoritas est, factique sui causas nouit. Catholici igitur huic responso acquiescere possunt, imò & debent. Sed quia
Catholicus

Catholicus non es, neque esse vis, ne fias *Hispanus*, alia ratione tibi satisfaciendum est, vt tandem acquiescas, & ne aegritudine, quam ex hoc nomine capis, eneceris. *Nomen hoc*, inquis, *plenum est arrogantie*. At ego dico esse humilitatis, *Quale nomen sit nomen Iesu*, deuotionis, suauitatis, & totius felicitatis. Nomen humilitatis: quia Societati in mentem reuocat, vnde & à quo auctore, quidquid habet, possideat, quæ agnitio non infima pars est Christianæ humilitatis. *Societatis Iesu* vox subiicit animo, Societatem hanc à Iesu cœptam fundatamque, & omni illo, quo floret, ornatu, donatā. Quando Apellis imaginem videmus vel audimus, nihil aliud cogitatione formamus, quàm Apellis arte & manu pictam; Estque sacris literis modus ille loquendi admodum familiaris, qui à rebus creatis ad ipsius Creatoris cognitionem ducere solet. Hinc cum Philosophi, rerumque naturalium studiosi, dicere consueuerunt, *naturam pisces gignere, naturam producere lapides*, Scriptura quasi locutionis illius correctrix, Deum *pisces & lapides* procreare dicit. Licet autem modus loquendi, quo Philosophi vtuntur, accommodatus sit causis proximis & secundis in memoriam reuocandis; alter tamen longè rectior & melior est, cum nos ad primam illam, omniumque causarum causam eleuet. Si igitur Iesus omnis boni, atque adeò huius etiam Societatis fons & auctor est, quis appellatorem hanc iure culpet, cum primi parentis & fundatoris recentem memoriam semper conferuet? poterat nominari ab Ignatio Religio Ignatii vel Societas illorum, qui cum Ignatio Religionis huius fundamenta posuerunt: Sed Ignatius & socij maluerunt nomen primi auctoris, quàm suum Societati præscribere.

Cur sit dicta Societas Iesu.

Præterea nomen hoc est nomen deuotionis & pietatis: nihil enim illo gloriosius & sanctius in cælo ac in terra: nomen quod semper hære in corde, in ore & omnibus no-

Coloss. 3.

stris actionibus prænolari debet, ut monet sanctus Paulus: *Omne, quodcunque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi, gratias agentes Deo & patri per ipsum.* Si Iesuite vocarentur Iesus, aut socij Iesu, ut tu in tua mendaci glossa dicis, non sine causa fortassis affirmares, modum istum loquendi arrogantia tumere; sed multum interest, inter priores illas appellationes & hanc: *Ex Societate Iesu, seu societatis Iesu Religiosus, Sacerdos, Presbyter*: sicut multum interest, utrum quis vocetur Rex, an homo seu subditus Regis. Nā illud supremo duntaxat Principi competit, hoc administris, & iis, qui sub Regis imperio. Hinc cum agis, *Retinuerunt nomen Iesuitarum Saluatoris nostri proprium*, tuam stupiditatem & inscitiam ridendam exponis: quia *Saluator* non appellatur *Iesuita*, nec Iesuite *Iesus*.

Maximam porrò pietatis laudem merentur primi Societatis parentes ob singularem animi erga hoc sanctissimum nomen affectum: imitati videlicet sunt veteres sanctitate & doctrina conspicuos, quibus nomen hoc semper in amore & veneratione. S. Paulus singulas ferè epistolarum suarum periodos hoc nomine exornat: & cum pronuntiatur apud Catholicos, nemo est, qui caput non nudet nominis huius colendi & adorandi causa: nec quidquam magis horret salutis nostrę hostis, quàm hoc nomen; nec sine causa: sapius enim, quàm libeat, hoc nomine torquetur. Hæretici Magistri sui vestigia sequuntur, nomen hoc in postremis ducunt, in quorum scriptis & libris non nisi rarissimè comparet, neq; magis id colunt, quàm nomen Lutheri aut Caluini, adeò, ut mirum non sit, si nomina seruorum aspernentur, quandoquidem ipsius Domini nomen contumeliosè spernunt.

Præclarum edictum Geneuensi.

Genevę publico edicto prohibitum est, ne infantibus imponantur nomina Angelorum aut *Claudij* in derestatione Religionis,

Religionis, qua Catholici afficiuntur erga Angelos & S. Claudium, cuius sacrę reliquię illi vrbi nimis vicinæ stomachum hæreticis mouent. Piis & probis alia mens est. Amant & colunt seruorum nomina, sed præ omnibus nomen Domini; Quo amore ducti nomine illo insignierunt Societatem, quę quanta quanta huic nomini, eiusq; cultui propagando dicata est. *Sed nomen hoc, inquis, commune est, ac proinde non usurpandum à particularibus.* Imò quia commune est, ideo etiam quibusuis id sibi vendicandi ius suppetit. Si totus mundus rectè nominatur Societas Iesu, & quiuis Christianus Iesuita; cur Societati huic nomen Iesu, Societatisq; membris nomen Iesuitem inuidetur? Si communis est fons, cur non illis quoq; inde haurire liceat? Si mensa Dei omnibus paratur, cur ipsi soli accumbere vetantur? Si Sol communis omnium est, cur radiis eius excipiendis & intromittendis non liceat fenestras aperire, luciq; aditum patefacere? Non ob id alios impediunt, quò minùs idem faciant. Quotquot baptizantur, accipiunt communem Christiani titulum, & tamen Christiani nomine, vt & Petri vel Ioannis appellatione quiuis gloriatur, sine iniuria communitatis. An metuis, ne Iesuitis hoc nomen usurpantibus, nihil aliis supersit? Inspiciens es & rerum diuinarum ignarus; quarum ea natura & conditio, vt cum omnibus & cum quolibet sigillatim sine vlla imminutione communicari queant. Sacrosanctum Christi corpus toti Ecclesię porrigitur, & cuiuslibet in specie. Nomen Domini omnibus in genere, & singulis in specie vtile est ac salutare: Miror, vnde tibi nihil cogitanti hæc tam inusitata Religio, & metus, ne nomine Iesu priueris.

